

розвиток. Зауважимо, що дослідниці виокремлюють різні види педагогічних умов, що забезпечують функціонування і ефективний розвиток педагогічної системи, серед яких основними є: 1) організаційно-педагогічні, 2) психолого-педагогічні, 3) дидактичні умови. Вважаємо такий поділ доречним з точки зору дослідження феномену педагогічних умов, втім на практиці вони є неподільними і, відповідно, потребують свого відображення у процесі вирішення конкретних педагогічних завдань.

Наша позиція суголосна з позицією українських педагогів Івана Зязюна та Олени Пехоти, які запропонували інтегроване визначення педагогічних умов як системи певних форм і методів навчально-виховної роботи, а також матеріальних умов і реальних ситуацій, що об'єктивно склалися або суб'єктивно створених, необхідних для досягнення певного освітнього результату. Такий підхід вважаємо продуктивним, адже він відкриває шлях до моделювання освітнього процесу, спрямованого на формування й розвиток особистості, шляхом поєднання суб'єктів навчання з їхніми специфічними характеристиками, сучасних освітніх концепцій й технологічних підходів до освітнього процесу.

Зрештою, опираючись на досвід вітчизняних та зарубіжних дослідників, «педагогічні умови» ми визначаємо як комплекс навчально-виховних заходів, спрямованих на формування системи ключових компетентностей та розвиток особистості учня, що реалізуються закладом загальної середньої освіти.

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І НАСКРІЗНИХ УМІНЬ УЧНІВ

М. Д. Тишковець, молодший науковий співробітник

Формування ключових компетентностей і наскрізних умінь є стратегічним напрямом реформування загальної середньої освіти, що визначено нормативними документами, прийнятими у 2020 році: Законом України «Про повну загальну середню освіту» (лютий, 2020), Державним стандартом базової освіти (жовтень 2020). Нами здійснено дослідження, спрямоване на виявлення механізмів практичної реалізації формування ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів в закладах загальної середньої освіти.

У результаті дослідження з'ясовано, що на першу позицію вчителі ставлять: формування предметних компетентностей (знань і вмінь); систематизацію й узагальнення знань з предмета; логіку викладання предмета. При цьому формування ключових компетентностей і наскрізних умінь вважають важливим, проте другорядним завданням.

Другу позицію посідає рівнозначне ставлення до важливості формування предметних і ключових компетентностей. Проте вчителі вказують на труднощі, пов'язані із реалізацією, адже незважаючи на те, що в навчальних програмах прописується «компетентнісний потенціал предмета» практично все навчально-методичне забезпечення містить зразки завдань, орієнтовані на формування предметних знань і вмінь. Учителі також вказують, що більш вирішальним у

прийнятті рішення щодо стратегій навчання є підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання, а не загальні цілі освіти.

І лише незначна частина учителів ставить в пріоритет формування ключових компетентностей і наскрізних умінь, застосовуючи для цього зміст предмета як інструмент.

Робимо висновок, що проблема формування ключових компетентностей і наскрізних умінь потребує негайного вирішення. Пропонуємо:

- підготувати рекомендації для розробників навчально-методичного забезпечення щодо наповнення змісту підручників, посібників завданнями, спрямованими на формування ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти;

- розробити програми для навчання вчителів застосуванню технології інтегрованого навчання, які були б спрямовані на інтеграцію знань і вмінь з різних предметів у єдину систему формування ключових компетентностей.